

להגדיל תורה ולהאדירה

השבוע לפני שבעים שנה רקם כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע תוכנית להרחבת רשת הישיבות החב"דיות ● לשליחות זו נבחר אחד מתלמידי הישיבה החב"דית בווארשה, הרה"ג הרה"ח שניאור זלמן גוראריה – כיום חבר הנהלת ועד "אגודת חסידי חב"ד העולמית" – אשר נסע לבדוק את מצב הישיבות בערים שונות בגליל וואהלין ● ההוראות שקיבל מהרבי הריי"צ נדפסו מכבר ב"אגרות-קודש" שלו חלק יא, ולאחרונה גם בחלק טז. עתה, במלאות 70 שנה לאותה שליחות, הואיל הרב גוראריה למסור ל'בית משיח' העתק מהדין-וחשבון ששלח בשעתו במכתביו אל הרבי הריי"צ, מהם אנו מפרסמים בזאת קטעים נבחרים

העדות הראשונה לשליחותו של הרב גוראריה נמצאת באיגרת שכתב הרבי הרי"צ:

ב"ה כ"ד תמוז תרצ"א

ורשא

אל ידידינו אנ"ש אשר בגליל ואהלין ד' עליהם יחיו

שלום וברכה.

בזה הנה מלאתי ידי תלמידו החשוב הנעלה והכי נכבד הר' מו"ה שניאור זלמן שי' לנסוע לגליל ואהלין לראות ולהתראות עם ידידינו אנ"ש ד' עליהם יחיו, לבקר בהבתי כנסיות ולעורר ע"ד קביעות עתים לתורה בסדר מסודר בנגלה ובדא"ח, ולהתייעץ ע"ד התייסדות ישיבה ברוחה של ישיבת תומכי תמימים יצ"ו כפי אשר מסרתי לו בעל פה בפרטיות.

ובזה הנני לבקשם, לקרבו בכל מיני קירוב ולהיות בעזרו בכל מיני עזר בגשמיות וברוחניות להביא בעזרתו יתברך התייסדות הישיבה מהכה אל הפועל.

ובגלל הדבר הזה יברך השם יתברך את כללות אנ"ש בתוך כלל אחינו בני ישראל, ואת כל אחד ואחד בפרט אותו ביתו זרעו וזרע זרעו בבריאות הגוף בפרנסה בריוח, ובבנים עוסקים בתורה ובמצות.

והנני ידידם עוז הדו"ש ומברכם בגו"ר

יוסף יצחק

הנסיעה התעכבה שכן הרשי"ז היה צריך להמתין לרשיונות שיאפשרו את נסיעתו. מי שעזר לו בהשגת הרשיונות היה הרה"ח ר' יחזקאל פייגין הי"ד מזכירו של הרבי הרי"צ. באיגרת שכתב אליו הרבי ביום י"ג מנ"א ממאריענבאד נאמר:

שני מכתביו נתקבלו. ומידינו הרי"פ שי' היה מכתב שכתב עוד הפעם לטאבאקהענדלער וחושב אני שאינו צריך לה[מ]תין ויכול לנסע להתם, והשי"ת יצליח לו. ובטח יודיע לי מיד.

"שני מכתביו" המוזכרים כאן – שלא הגיעו לידינו – נכתבו בווארשא (כך עולה מדיווחו של הרשי"ז במכתביו ולא כפי שפורש בשולי ע' קס של "איגרות-קודש" חי"א) וככל הנראה תוארו בהם הקשיים שבהשגת הרשיונות. כעבור שבוע נסע הרשי"ז לקאוועל ובאיגרת ממוצש"ק עקב אור לייט מנחם-אב דיווח לרבי:

בהיותי בווארשא, ונכתבתי באטוואצק כדי שאהיה שייך לפקיד אחר אשר על הגליל,

פעלתי ע"י שתדלן שישאלו ע"י טלגרמה בפה אם ליתן לי רשיון. וזה היה בעש"ק ותיכף שלחתי מכתב עקספרעס לר' אברהם נחמן נ"י טאבאקהענדלער שיראה שיענו לטוב, והיה שם בש"ק, והיה אחר הזמן. וביום ב' כשהיה, סיפר לו ממלא מקום הפקיד, ששאל אצל הרב דפה אם ביקש את מי [לבוא] לפה, היות שהיה כתוב בהטלגרם שהוא על עניינים דתיים. והיות שלא ידע אז מכלום ענה שלא, ואחר-כך אמר שאפשר שהוא אודות 'אגודה', וביקש שאפשר שיתנו, וענה אותו היות שהפקיד הראשי איננו כעת והממלא מקום בעצמו לא יתן. וגם הר' אברהם נחמן נ"י גם כן לא פעל, ועל-כן השיב שלא יתנו. ביום ה', בקבלי המכתב מכ"ק, אף שלא היה לי רשיון, לויתי

יוצרך לזה, כי יהיה רק בני העיר, ואם מהגליל יאכלו אצל בעלי-הבית, והלימוד יהיה בבית-המדרש שלנו, וגם עבורי לא יוצרך מעות מהעיר, נתיישב אצלם העניין יותר, ואדרבה, נתנו תקווה שיהיו תלמידים ויוכל לבוא הדבר לידי פועל. ואי"ה למחר תהיה אסיפה בבית הרב הנ"ל. על האסיפה יקראו אנשים חשובים או בכלל מי ששייך לענייני ציבור, מאיזה מניינים, למען יהיה בהסכם כולם וכל אחד אדרבה ישתדל ועל-כל-פנים לא יחליש בהמנין שלו, למען לשלוח תלמידים, ואח"כ יקבעו מודעות בכל המניינים. על האסיפה ביקש אותי הרב שלא

אהיה – הטעם לא הגיד לי.

מאנ"ש דהמנין שלנו ישנם רק אחדים,

כמו ר' ישעיה גיטליס (אביו של הבחור פישל אשר למד בליובאוויץ וברוסטוב, והיה גם אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בעת שהיה בפעם הראשונה בווארשא, והוא כעת בפה. נכדיו: משה, למד בליובאוויץ, כעת לומד בלודמיר והוא ירא-שמים גדול עם זקן שלם. ואברהם למד בווארשא ואח"כ בישיבות ההם והיה בווארשא בעת ההיא לשאול אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א אם לנסוע חזרה להישיבות ההם ונסע חזרה, וכעת במאציעו), סופר, איש זקן. ואחיו ר' שלמה גיטליס אשר גם כן היה אז בווארשא אצל כ"ק, והוא מסייע לי הרבה בעניין זה. ויש לו פנייה טובה – שיש לו נערים אשר למדו בה"תלמוד תורה" שבפה, וחפץ שילכו בדרך הישר (אודות התלמוד

מעטריקא [=תעודת לידה] מאחד ונסעתי בערב. כבואי אתמול לפה סיפר לי הר' אברהם נחמן נ"י כי לא קיבל שום מכתב מר' יחזקאל פייגין, ואודות הרשיון כנ"ל.

אחרי אריכות דברים בעניין השגת הרשיון כותב הרשי"ז אודות מטרת הנסיעה:

אודות התייסדות ישיבה, לכתחילה כל השומע לי שחק ואמר שאין בפה מי שילמוד ובכלל אין בפה המקום, היות שהייתה בפה ישיבה דנווארדוק, הנקראים מוסר'ניקעס, והעתיקו ללודמיר, כי אין בפה המקום. גם הרב דפה אשר הוא מגזע אדמו"רי טריסק – פאמיליע [=שם המשפחה] שלו טווערסקי – אמר לי כן. אח"כ כשנתוודע להם ונתיישב אצלם, כי אין מבקשים כלום מעות, כי לא

להגדיל תורה ולהאדירה
בכלל המצב דאנ"ש שלנו
בפה הוא באופן נעלה
הרבה במאד מבקאוועל
כי בפה בלומדי בשבת
קודש קודם התפילה
"לקוטי תורה" את המאמר
"אחרי ה'" אות הראשון
היו לערך שני מנינים
שמבינים ואפשר עוד
יותר. וכן הסדר בכל ש"ק
בבוקר. וישנו עם מי לדבר

חוזר עוד הפעם בנדון הבנין במציוב, ולמותר להגיד לו אשר כל המכתבים מכאן הם רק לו לבדו, ואין לזרים אתו, ואין צריך לדבר בנדון מציוב וההצעה בכלל, רק יכתוב לי כל הפרטים בנדון הבנין, אם אפשר להשיג פלאן [=תוכנית] או פאטאגרפיה [=תמונה], אבל כל-זה בחשאי, ולאחר שיהיו אצלי הפרטים אתן לו הוראות בנדון זה.

באותו יום כתב אליו הרש"ז מכתב נוסף: ב"ה, א' שופטים [כ"ו מנחם-אב תרצ"א] פה לודמיר

כ"ק אדמו"ר שליט"א

באתי לפה לשלום בעהש"ת יום ה'. בבואי היה בדעתי כי אודות ישיבה בפה כמעט מופרך היות שיש בפה ישיבה מהמוסר'ניקעס, אך על-כל-פנים שאלתי שאולי אפשר לעשות. ונתודע לי היות שכל העם אינם חפצים בהישיבה שיש באמרם כי אין שם סדר

כ"ק אדמו"ר מהור"צ נ"ע

גדולים, יהיה כן.

גם ראיתי את הר' ר' לעמעל אצל הרב סיעראצקין, ובקשתיו גם-כן שישלח נערים יותר גדולים, וההספקה תהיה שיאכלו אצל בעלי-בתים, ומבטיחים שיהיה אצל מי לאכול ועל הלינה ישכרו עבורם, אך על איזה אופן שיסכים כ"ק - היה יכול להיות בעזרתו ית'. אך עוד לא קרבתי לעשות צעדים יותר קרובים הנוגעים לפועל, כמו לקבוע מודעות ולבחון תלמידים, היות שעל-דבר הרשיון בראותי כי בפה אי-אפשר לעת-עתה לפועל, ובלא רשיון אומרים כי לא טוב להתחיל, כי כאשר יקבעו מודעות ובכלל לעשות ולמסד דבר, יוכל להתפרסם עבורי, ואחרי השאלה והתשובה של הפקיד ולעשות היפוך רצונו - יכול הדבר לבוא לידי גדולות. ולזאת מנעתי מלעשות דברים הנוגעים לפועל, ונסעתי ביום א' בערב ללוצק להרב סיעראצקין (מלפנים רב בזעטלע, עסקן גדול וגדול בעיני השרים. גם מלפנים עבד אודות שיפטר רבנים מצבא המלך) לבקש מאליו שיפעול עבורי בלוצק בהגוברנטור'סטווע [=בית פקידות שר הפלך] דשם שיצוו להפקיד דפה ליתן לי רשיון...

תשובת הרבי הגיעה כעבור כמה ימים באיגרת מיום כ"ו מנ"א:

מכתבו מיום ד' ראה נתקבל, ובודאי אשר בלא רשיון אינו שייך שישאר שם, אבל אני חושב אשר בודאי מוקדם או מאוחר יסתדר הדבר דבר הרשיון, וכבר כתבתי במכתבי הקודם אשר אני מחכה לידיעות פרטיות ממנו, לאחר שיהיה במקומות שכתבתי, ואני

שיכולים ללמוד היטב גמרא, אבל איני חפץ עדיין לומר החלטה בזה עד אשר יברר המצ[ב] במקומות הנ"ל.

במכתב זה נוספה הוראה לרש"ז שיסע לעיר מציוב משם התקבלה ידיעה על אפשרות לקבל בניין מפואר שנבנה בעיר על ידי גביר מניו-יורק מילידי העיר שיש סיכוי טוב שיסכים להקדישו לטובת הקמת ישיבה. הרבי הורה לרש"ז להתעסק בעניין זה "בחשאי שלא ימצאו עוד קופצים על זה" והוסיף: "ובכלל כל בנין דבר צריך-להיות לא ברעש".

באותו יום כתב הרש"ז לרבי מכתב נוסף: ב"ה, יום ד' ראה [כ"ב מנחם-אב תרצ"א], קובל

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הנה על-דבר התייסדות ישיבה בפה הייתה אסיפה בבית הרב דפה ביום א', ואחרי אשר הסבירו להם כי אין מבקשים מעות, הסכימו הרבה, והרבה עוד חפצים שתהיה ישיבה - ואקווה שיכול הדבר לבוא לידי פועל. ועל-דבר התלמידים, אף שמפה נערים יותר גדולים שיוכלו ללמוד עם כל התוספות ישנם רק אחדים, כי אם המתחילים בכלל ללמוד גמרא בערך זה, אך היות שאסע אי"ה למחר ללודמיר להיות שם בש"ק, ואח"כ על ש"ק הבא ללוקאשץ, הייתי יכול אפשר להביא עמי משם איזה נערים יותר גדולים, למען ביחד עם אלו שפה יהיה שייך לקרוא על זה שם ישיבה. ועל-דרך הקטנים המתחילים - אם יסכים כ"ק על ההתחלה שיהיה רק מהם עד שאח"כ אי"ה יתגדל ויבואו מסביב יותר

מטרת נסיעתו היתה כדי לבקר את הגליל הזה ולהכיר מצב אנ"ש שי' שמה, ולברר באיזה מקום בגליל הוא נוח יותר ליסוד ישיבת תורת בעוזה"י, ואשר ע"כ הוא צריך לברר כל הפרטים בענין התלמידים שי' הן הגדולים והן הקטנים, וכן מצב הישיבות שכבר ישנם שם, ואין כוונתי ח"ו בשו"א [=בשום-אופן] להפריע לאיזה ישיבה שהיא הקיימת מכבר, או להתחרות עם איזה ישיבה שתהיה, וחפץ אני להזהר מזה ככל האפשר. ובחתי הומן לזה עכשיו כדי שלהתחלת הומן יהיו כבר ידיעות מפורטות מזה. מקאוועל ולאדמיר כבר כתב, ובטח יכתוב גם מלוקאטש ושאר ערי הסביבה, וההחלטה תהיה אי"ה על ר"ה הבע"ל או בין כסא לעשור.

בטח קבל המכתב בנדון מאציוב, ובד"כ [=ובדרך-כלל] צריכים למעט בדבור ולהרבות בשמיעה, ולא לעשות דבר שיצא מזה העדר שביעת רצון.

הנני מצרף בזה מכתב תשובה לאנ"ש שי' דלאדמיר שכתבו בנדון הישיבה ובבקשה למסור להם.

תמה אני שלא כתב כלום בהנוגע למצב אנ"ש שי' אם לומדים דא"ח ואם חזר איזה מאמרים ואיזה, ובכלל אם לומדים בבתי הכנסיות ואם יש חברות תפ"ב [=תפארת בחורים], שכ"ו [=שכל-זה] מענין אותי לדעת.

המכתב לאנ"ש בלודמיר נכתב אף הוא באותו יום וגם בו כתב הרבי הרי"צ שלא הייתה כוונתו לפגוע בישיבה הקיימת מכבר "וכל עבודתינו היא רק להגדיל תורה ולהאדירה".

שליחותו של הרש"ו גוראריה שהוסיף לנסוע לעיירות נוספות נמשכה גם בשנת תרצ"ב. גם מתקופה זו נשמרו העתקי מכתביו אל הרבי הרי"צ שבהם דין-וחשבון – ויודפסו ברצות ה' בהזמנות קרובה.

שכאשר רק תהיה ישיבה אח"כ יתנו מהעיר מעות, רק צריך בעת הראשון. ובפה מקום אשר יוכל בעזר השם-יתברך להתגדל מאד. רק השאלה היא היות שהישיבה שלהם תצטרך להעתיק למקום אחר, וכן אמר לי הראש ישיבה שלהם, אף שחסידי ראדזין ועוד אומרים שאין להביט על זה. אשר כאשר אקבל מכ"ק שליט"א התשובה אודות זה אדע איך לעשות. ואקווה ביום א' אי"ה לחזור מלוקאץ, ואם עוד לא יהיה מענה מכ"ק אחכה עד שיהיה...

בפה בבית-החסידיים שלנו נעשה שיעור ללמוד בכל יום אחר תפילת מעריב פרק תניא. באלו הימים אני לומד עמהם, ואח"כ אם לא אהיה בפה ילמד עמהם ר' דוב כץ. חפצתי להנהיג שילמדו "עין יעקב" בין מנחה למעריב, זמן מועט כי זמן רב אין כי מתפללים מנחה בעת שהוא ערב, והסכימו על זה. אך אין להם ספרי "עין יעקב" ומבטיחים בקרוב לקנות וללמוד.

בתשובה על מכתב זה כתב לו הרבי הרי"צ:

ב"ה, ב' דר"ח אלול תרצ"א
מאריענבאד

אל התלמיד החשוב והכי נעלה מר שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

בס"ה עד עכשיו נתקבלו ממנו:

- א. מכתב מקאוועל, מוצש"ק עקב
- ב. מכתב מקאוועל, ד' ראה
- ג. מכתב מלאדמיר, א' שופטים
- ד. מכתב מלאדמיר, ער"ח [ח] אלול.

כתבתי לו עד עכשיו:

- א. מכתב קצר, י"ג מנ"א
- ב. מכתב בהוראות כ"ב מנ"א
- ג. כנ"ל כ"ו מנ"א

ועוד חסרונות, וכאשר התחלתי לדבר אודות לעשות ישיבה תומכי תמימים, הכל חפצים בזה. והעיקר חסידי ראדזין דפה הם חפצים במאד. גם האדמו"ר מראדזין בא ביום עש"ק לפה על שבוע וגם כן חפץ בזה ומצוה להם לסייע בכל מה דאפשר. גם מאנ"ש הייתה אסיפה וגם כן חפצים בזה...

בכלל המצב דאנ"ש שלנו בפה הוא באופן נעלה הרבה במאד מבקאוועל, כי בפה בלומדי בשבת קודש קודם התפילה "לקוטי תורה" את המאמר "אחרי ה'" אות הראשון, היו לערך שני מנינים שמבינים ואפשר עוד יותר. וכן הסדר בכל ש"ק בבוקר. וישנו עם מי לדבר. הסיבה לזה איני יודע, אם מפני כי בפה יש תמים הנקרא בערצע כץ והוא לומד "לקוטי תורה" בש"ק, ובכלל אפשר שהוא המחוקק, או מפני כי בכלל לודמיר היא עיר מחסידיים וחרדים לפי-ערך וואהלין והיא כמו ירושלים, כי הרבה בתי חסידיים נמצאים בפה ואדמו"רים שלהם באים לפה לפרקים לבקר, והיא סמוכה לקונגרס פולין, ובפה הרבה הולכים בלבושי פולין והנקראים פולישע היטעלעך [=כובעים], אשר הוא סימן לחרדים...

באותו שבוע ערך הרש"ו מכתב נוסף:

ב"ה, יום ד' ער"ח אלול

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בזה הנני להודיע לכ"ק כי היום פעל עבורי הרב דפה, מורגנשטרן, נכד האדמו"ר מקוצק, רשיון להיות בפה על ארבעה עשר יום מיום שאכתב, ואח"כ להרחיב הומן. אקווה שיוכלו לפעול בקל. ונתנו לו על יד כתב כי מרשים המה לי לבוא לפה...

ועל דבר התייסדות ישיבה כתבתי מכתב לכ"ק עבור זה ביום א'. ואתמול שלחו מבית-החסידיים שלנו, ובכלל כל העיר חפצים מאד בזה. רק שהבטחתי שעל אכסניא ללון ישכרו להם, היינו שכ"ק יתן על זה מעות. ואקווה

עובד מיניס תלמורת תה קליקים

אירוע חב"די מושלם, 055-291-770